

Odluke Ombudsmena za BiH Stanje postivanja Odluka

Odluke Ombudsmena za BiH Stanje postivanja Odluka

septembar 1999. godine

Kratak prikaz:

- Slucajеви stanova JNA: Usaglaseni amandmani na zakon usvojeni su u formi federalnog zakona. Zastupnik Federacije ce pratiti implementaciju tog zakona.
- Duzina trajanja postupaka (u imovinskim i neimovinskim predmetima): Postupci nisu provedeni u slucajevima Sabic, Eger i Spahic, R.I., protiv RS-a. U slučaju N.S. protiv RS-a prvostepeni sud u Banjoj Luci je 20. aprila 1999. godine donio odluku, tako da je u tom slučaju postivanje postignuto. RS je vratila podnositoca zalbe S.A. u njegov stan (18. marta 1999. godine). U slučaju Mijailovic protiv Federacije postupak nije zavrsen, a u međuvremenu podnosiocu zalbe nije obezbijedjen alternativni smjestaj.
- Neizvršenje delozacija (vraćanje u posjed stanova): U slučaju N.K. protiv RS-a, i Baric, B.T. i N.B. protiv FBiH, predmetne delozacije nisu izvršene, te podnositoci zalbi nisu bili u mogućnosti da vrate svoje stanove u posjed. U slučaju Satric protiv RS-a, podnositeljica zalbe je vraćena u stan dana 5. maja 1999. godine.
- Neizvršenje sudske odluke: U slučaju B.D. protiv FBiH, podnositocu zalbe nije isplaćena nadoknada za stetu koju su na njegovom zemljistu prouzrokovala 2 rudarska preduzeća.
- Vraćanje u posjed imovine: U slučaju Halebic protiv RS-

a, nije provedena istraga u cilju rasvjetljavanja okolnosti pod kojima je oduzeta imovina podnosioca zalbe.

- Napusteni stanovi: U slučaju Buntic i 19 ostalih protiv FBiH, podnosioci zahtjevi nisu dobili konacnu odluku po njihovim zahtjevima u skladu sa novim Zakonom niti su se vratili u stan (osim u jednom slučaju).
- Nestanak: RS nema nikakvih informacija o Berbicu.

A. Federacija Bosne i Hercegovine [i država Bosna i Hercegovina]

1. Slučajevi stanova JNA

Krajem 1991. i pocetkom 1992. godine Socijalisticka Federativna Republika Jugoslavija je zapocela privatizaciju "vojnih", JNA stanova. Prema Zakonu o stambenom osiguranju Jugoslovenske Narodne Armije⁽¹⁾, nosilac stanarskog prava koji stanuje u stanu iz stambenog fonda JNA mogao je otkupiti takav stan.

Dana 15. februara 1992. godine Socijalisticka Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu kojom je uvedena zabrana, u trajanju od jedne godine, prodaje imovine u drustvenom vlasništvu, uključujući i stanove JNA⁽²⁾. Dana 15. juna 1992. godine Republika Bosna i Hercegovina je izvršila prijenos vlasništva nad JNA sredstvima, uključujući i stanove JNA, sa Federativne Republike Jugoslavije na Republiku Bosnu i Hercegovinu⁽³⁾. Uredbom sa zakonskom snagom iz 1994. godine trazeno je da nadležni sudovi verifikuju kupoprodajne ugovore za stanove u drustvenom vlasništvu⁽⁴⁾, a 3. februara 1995. godine je drugom Uredbom trazeno da sudovi i drugi državni organi prekinu postupke vezane za otkup stanova JNA⁽⁵⁾.

Nakon što je Daytonski mirovni sporazum stupio na snagu,

Predsjednistvo Republike Bosne i Hercegovine je 22. decembra 1995. godine donijelo Uredbu kojom su stavljeni van snage svi ranije zaključeni kupoprodajni ugovori za stanove JNA. Ova Uredba je 18. januara 1996. godine⁽⁶⁾ dobila formu zakona.

Mnogi medju licima koja su podnijela zalbe Ombudsmenu za BiH zive u stanovima JNA, ali nisu bili u mogucnosti da kupovinu stana uknjize na sudu, kao sto to predvidja sadasjni zakon.

Ombudsmen za BiH u svim svojim odlukama⁽⁷⁾ po ovom pitanju smatra da retroaktivno ponistenje kupoprodajnih ugovora ne predstavlja proporcionalno onemogucavanje ostvarivanja prava "posjedovanja" kojeg imaju podnosioci zalbi. Stoga je utvrdila krsenje clana 1. Prvog protokola Evropske konvencije o ljudskim pravima, i utvrdila krsenje clana 6. Konvencije u tome sto uslijed obaveznog sudskog prekida svih slucajeva stanova JNA nije bilo moguce odluciti u parnicnom postupku po zalbama podnositaca zalbi u razumnom vremenskom roku. Ombudsmen za BiH (nakon presedana Doma za ljudska prava) je stoga tuzenim stranama preporucila (obicno su to Federacija Bosne i Hercegovine i Bosna i Hercegovina, mada ponekad samo Federacija) da:

- preduzmu sve neophodne korake putem zakonodavnih ili administrativnih radnji kako bi stavili van snage ponistenje ugovora podnositaca zalbi koje je uvedeno na osnovu Zakona o dodatku na Zakon o prijenosu sredstava SFRJ u vlasnistvo Republike (ranije Uredba sa zakonskom snagom od 22. decembra 1995. godine), i
- ukinu obavezni prekid sudskih postupaka pokrenutih od strane podnositaca zalbi, te poduzmu sve neophodne korake u cilju osiguranja prava podnositaca zalbi na pristup sudu.

U manjem broju slucajeva o kojima je odlucila Ombudsmen za BiH, podnositac zalbe trenutno ne zivi u stanu JNA jer je stan u toku rata proglašen napustenim, kao i zbog toga što je njegovo stanarsko pravo ponisteno. U tim slucajevima postoji druga osoba ili druge osobe koje trenutno zive u predmetnom stanu, tako da podnosioci zalbi ne samo da su trazili priznanje vlasnistva, nego i povrat stana. U ovim slucajevima⁽⁸⁾ Ombudsmen za BiH je takodje izdala sljedeće preporuke:

- u roku od sest sedmica od prijema ovog Izvjestaja poduzeti sve neophodne korake putem zakonodavnih ili administrativnih mjera s ciljem stavljanja van snage ponistenja ugovora podnositaca zalbi uvedenog Uredbom od 22. decembra 1995. godine i Zakonom od 18. januara 1996. godine;
- u roku od sest sedmica od prijema ovog Izvjestaja ukinuti obavezni prekid sudske postupaka koje su pokrenuli podnosioci zalbi, te preuzeti sve neophodne korake u cilju osiguranja prava podnositaca zalbi na pristup sudu.
- u roku od sest sedmica od prijema ovog Izvjestaja dozvoliti podnosiocima zalbi da se vrate u svoje predratne stanove.

Federacija je krajem 1997.⁽⁹⁾ i pocetkom 1998.⁽¹⁰⁾ godine donijela imovinske zakone kojima je dozvoljeno osobama koje su nosioci kupoprodajnih ugovora za stanove JNA koji nisu napusteni da kupe i uknjize svoje vlasnistvo nad stanom prema novoj shemi, pri cemu ce se uzeti u obzir iznos uplacen 1991. i 1992. godine. Međutim, Dom za ljudska prava odbacio je argumente Federacije da je novom shemom eliminisano ranije utvrđeno krsenje⁽¹¹⁾. Predsedan Ombudsmena za BiH umjesto toga se djelimično razlikovao, buduci da se Ombudsmen za BiH slozila sa stajalistem zastupnika (od 30. novembra 1998. godine), prema kojem "stambeni zakoni" koje je usvojila Federacija (Zakon o otkupu stanova; Zakon o prestanku

primjene Zakona o napustenim stanovima; Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim poslovima [3. april 1998. godine]) omogucavaju nastavak prekinutih postupaka. Po njenom misljenju, za sudove vise ne postoje pravne prepreke za nastavak i vodjenje relevantnih postupaka. Tako, od slučaja Vukmirović i ostali (konacna odluka od 18. decembra 1998. godine) Ombudsmen za BiH je zaključila da još uvijek postoji krsenje clana 1. Prvog protokola Evropske konvencije o ljudskim pravima zbog retroaktivnog ponistenja kupoprodajnih ugovora podnositaca zalbi, ali je predmet rjesen po zalistama podnositaca prema clanu 6. Od tada, jedina preostala preporuka Ombudsmena za BiH bila je:

- da se preduzmu svi neophodni koraci putem zakonodavnih ili administrativnih mjera u cilju stavljanja van snage ponistenja ugovora podnositaca zalbi koje je uvedeno temeljem Zakona o dodatku na Zakon o prijenosu sredstava SFRJ u vlasnistvo Republike (ranije Uredba sa zakonskom

snagom od 22. decembra 1995. godine).⁽¹²⁾

Do dana kada je napisana ova preporuka, Ured OP je registrovao 1308 slučajeva koji se odnose na stanove JNA. U julu 1996. godine, OP je Domu za ljudska prava proslijedila prvu grupu odluka donesenih u vezi sa slučajevima stanova JNA, a Dom je ustanovio da su prekršena prava podnositaca zalbi koja su zagarantovana clanom 6. ("pravo na pravedno sudjenje") i clanom 1. Protokola 1. ("zastita imovine"). OP je usvojila 395 konacnih izvjestaja u individualnim slučajevima u pogledu slučajeva stanova JNA, utvrđujući krsenja ljudskih prava zagarantovanih Konvencijom. Međutim, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine nije ispostovala preporuke Ombudsmena u predvidjenom roku. Stoga je Ombudsmen proslijedila Visokom predstavniku izvjestaje o 151 slučaju, te ih uputila Predsjedniku FBiH da poduzme dalje mјere.

Mjere poduzete u cilju postivanja:

Federacija i OHR su se saglasili sa zakonodavnim amandmanima kojim se implementiraju nalozi Doma i OP. Visoki predstavnik je potpisao nalog za objavljivanje ovih izmjena u Sluzbenim novinama, sto je i učinjeno (Sluzbene novine FBiH, broj 27/99, od 5. jula 1999.).

Iako se ovim amandmanima ne rjesavaju sva potencijalna pravna pitanja u vezi sa vojnim stanovima, za nadati se da će većina odlucenih slučajeva Doma i OP sada moći biti riješena. OHR i zastupnik Federacije će nastaviti da prate primjenu zakonodavnih amandmana, te utvrditi da li se oni primjenjuju u individualnim slučajevima pred Domom i OP.

Zakonodavni amandmani dozvoljavaju onim osobama koje su sklopile zakonski obavezujuci kupoprodajni ugovor prije 6. aprila 1992. godine (koji je potписан i na kojem je naveden datum) da upisu svoje vlasnicko pravo u zemljisne knjige. Od onih osoba koje nisu platile cijelokupnu cijenu će se traziti da prije upisa u zemljisne knjige plate ostatak iznosa. Odredjena grupa osoba (zapravo oni koji su 30. aprila 1991. godine bili na službi u JNA ili koji su ostali sluziti u stranoj vojsci i nakon uspostave vojski Federacije i RS 1996. godine) neće imati pravo da se vrati u svoje stanove, te će im se umjesto toga nadoknaditi svota koju su već platili za svoj stan.

Ured Ombudsmena je odlucio da za sada ne nastavlja sa razmatranjem slučajeva u pogledu gore spomenutih ponistavanja ugovora i prekida postupaka. Međutim, OP će nastaviti da nadgleda primjenu odgovarajućih odredbi koje su nametnute odlukama Visokog predstavnika u već postojećim, te eventualno novim slučajevima.

2. Trajanje postupaka

a. Mihajlovic protiv FBH (18. januar 1999., broj 1323/98)

Podnositeljica zalbe je nosilac stanarskog prava na stan koji se nalazi na Grbavici. Tokom kratke odsutnosti podnositeljice zalbe u maju 1996. godine, gospodin R.B. se nezakonito uselio u stan. Podnositeljica zalbe je odmah pokrenula postupak kako bi se izvrsila delozacija nezakonitog korisnika. Upravni postupak je poceo 27. maja 1996. godine, kada je podnositeljica zalbe opcini Novo Sarajevo ulozila zvanicni zahtjev za povrat stana u posjed. Tokom avgusta 1997. godine, podnositeljica zalbe je primila odluku Kantonalnog ministarstva za stambene poslove (od 20. marta 1997. godine), kojom se potvrđuje njen stanarsko pravo. Odluka nikad nije provedena, a Kantonalno ministarstvo prostornog uredjenja, stambenih i komunalnih poslova odlucilo je da je ova problematika u nadleznosti suda. Parnični postupak koji je podnositeljica zalbe pokrenula u cilju delozacije nezakonitog korisnika njenog stana poceo je 12. novembra 1997. godine i jos uvijek traje.

Ombudsmen za BiH je ustanovila da Vlada nije opravdala ukupnu duzinu trajanja postupka u ovom slučaju. Osim toga je ustanovila da se podnositeljica zalbe ne može smatrati odgovornom za odgadjanja, da ovaj slučaj nije kompleksan, te da su vlasti u ovom slučaju djelovale izuzetno sporo.

Ombudsmen je predložila tuzenoj strani da provede postupak po ovom pitanju bez daljnjih nepotrebnih odlaganja, te da u roku od 2 sedmice od prijema izvjestaja podnositeljici zalbe osigura alternativni smjestaj dok se ovaj slučaj konacno

ne zaključi.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Osnovni sud II u Sarajevu je 19. oktobra 1998. godine donio odluku kojom se sadasnjem korisniku nalaze da napusti stan u roku od 15 dana. Sadasjni korisnik je ulazio zalbu na izrecenu odluku. Podnositeljica zalbe je 23. juna 1999. godine primila drugu odluku u svoju korist, na koju je tuzeni ponovo ulazio zalbu. U medjuvremenu, podnositeljici zalbe nije osiguran alternativni smjestaj, kako je to preporucila Ombudsmen za BiH.

Drugi slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Prvostepeni sud u Tuzli je vodio postupak, te 18. septembra 1998. godine donio presudu o slučaju podnosioca zalbe (Unger protiv FBiH, 27. april 1998. godine, broj: 601/98).

3. Neizvršavanje delozacija (povrat stanova u posjed)

a. B.T. protiv FBH (17. decembar 1997. godine, broj 76/96)

Podnositelj zalbe je napustio stan tokom rata u BiH, te boravio u Njemackoj i SRJ. Stan je 12. novembra 1993. godine dodijeljen drugoj osobi na privremeno koristenje. Podnositelj zalbe se vratio u Sarajevo 3. januara 1996. godine, te pokusao useliti u svoj stan, ali je privremeni korisnik odbio dozvoliti podnosiocu zalbe da se useli. Podnositelj zalbe je 23. februara 1996. godine predao zahtjev za povrat stana. Sekretarijat grada Sarajeva je 30. jula 1996. godine donio odluku kojom je stan podnosioca zalbe proglašen trajno napuštenim. Sekretarijat je 31. jula 1996. godine odbacio zahtjev podnosioca zalbe od 23. februara 1996. godine. Podnositelj zalbe je 9. avgusta 1996. godine nastavio postupak protiv gore pomenutih

odлука pred Federalnim ministarstvom prostornog uredjenja i okolisa ("Ministarstvo"). Ministarstvo je 6. decembra 1996. godine odbacilo zalbu podnosioca ulozenu na odluku od 31. jula 1996. godine, navodeci da je podnositelj zalbe predao zahtjev za povrat stana nakon isteka roka utvrdjenog Zakonom. Podnositelj zalbe je 14. januara 1997. godine poveo upravni spor protiv donesene odluke Ministarstva pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine.

Ombudsmen je ustanovila krsenje clana 8. Konvencije (pravo na postivanje doma) i clana 1. Prvog protokola Konvencije (pravo na slobodno uzivanje imovine), s obzirom da je petnaestodnevni rok predvidjen clanom 10. Zakona "neopravdano kratak", te da je onemogucavanje ostvarivanja ovih prava neopravdano.

Ombudsmen je preporucila da se clan 10. Zakona o napustenim stanovima prestane primjenjivati u sadasnjem obliku, te da se podnosiocu zalbe dodijeli trajno stanarsko pravo za prvi stan (na kojem je ranije imala stanarsko pravo), ili, ukoliko se podnositelj zalbe s tim slozi, za drugi slican stan u Sarajevu.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Podnositeljica zahtjeva je 1. jula 1998. godine primila upravnu odluku donesenu u njenu korist i u skladu sa novim zakonom. Medjutim, jos uvijek nije usla u posjed stana, iako je pokrenula postupak u cilju provodjenja odluke i delozacije sadasnjeg korisnika.

b. Baric protiv FBiH (4. maj 1999. godine, broj 739/97)

Slučaj se odnosi na nemogućnost podnosioca zalbe da ponovo udje u posjed svog stana. Podnositelj se može osloniti na odluku iz jula 1998. godine koju je donijela općina Travnik (Ured za stambene poslove), a kojom se potvrđuje da je on bio nosilac stanarskog prava i da sadašnji korisnik koristi stan bez pravnog osnova (te su stoga nadležni organi vlasti bili obavezni da mu osiguraju alternativni smjestaj). Delozacija sadašnjeg korisnika nije izvršena.

Ombudsmen je ustanovila da propust organa vlasti da provedu odgovarajuću odluku koja je donesena u korist podnosioca zalbe predstavlja kršenje člana 6. stava 1. Konvencije, smatrajući da su zbog takvog propusta organa vlasti garancije iz člana 6., koje je podnositelj zalbe uzivao tokom sudske faze postupka, izgubile svoju svrhu. S obzirom da nadležne vlasti nisu poduzele neophodne mјere da zastite podnosioca zalbe od nezakonitog ometanja od strane pojedinca koji koristi njegov stan, Ombudsmen je zaključila da tuzena strana nije ispostovala obavezu da osigura efikasno postivanje doma podnosioca zalbe. Slicno tome, ona je zaključila da inertnost lokalnih organa vlasti u provođenju upravne odluke takođe predstavlja propust tuzene strane da osigura njegovo pravo na slobodno uzivanje imovine, koje je zagarantovano članom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen je preporučila da tuzena strana osigura da podnositelj zalbe udje u posjed svog stana u roku od 6 sedmica od prijema izvјestaja. Delozacija sadašnjeg korisnika nije izvršena.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Ombudsmen je 23. avgusta 1999. godine uputila ovaj

slucj OHR-u radi poduzimanja dalnjih mjera.

c. N.B. protiv FBiH (16. juni 1999. godine, br. 245/96)

Slučaj se odnosi na nemogućnost podnosioca zalbe da ponovo udje u posjed svoje privatne kuce. Općina Kreševo je 20. maja 1998. godine donijela odluku u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napustenoj imovini, kojom je podnosiocu zalbe dozvoljeno da ponovo udje u posjed svoje kuce, počevši od 20. avgusta 1998. godine. Podnositelj zalbe je 11. septembra 1998. godine podnio zahtjev za izvršenje ove odluke, tj. za delozaciju korisnika njegove kuce. U odgovoru na zahtjev podnosioca od 23. oktobra 1998. godine, Općina je istakla da neće izvršiti predmetnu odluku dok kuća korisnika ne bude obnovljena.

OP je smatrala da su zbog propusta organa vlasti da izvrse obavezujuće odluke donesene u korist podnosioca zalbe njegova prava, koja su inace zagarantovana članom 6., izgubila svoju svrhu, te da je tako nastala situacija koja nije u skladu sa vladavinom zakona, što predstavlja kršenje pozitivnih obaveza prema članu 8. i članu 1. Prvog protokola 1. Konvencije. OP je utvrdila da nema opravdanja za takav propust organa vlasti da djelotvorno osiguraju prava podnosioca zalbe.

OP je preporučila tuzenoj strani da izvrši odluku od 20. maja 1998. godine vracanjem podnosioca zalbe u posjed njegove kuce u roku od 6 sedmica od prijema izvjestaja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Slučaj je 6. septembra 1999. godine proslijedjen OHR-u u cilju poduzimanja dalnjih mjera, posto

podnositac zalbe još uvek nije usao u posjed svoje kuće.

Drugi slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Izmjene i dopune Zakona o napustenim stanovima su izvršene 3. aprila 1998. godine, ali ipak nije postojao zakonski osnov za dodjelu trajnog stanarskog prava na predmetni stan podnosiocu zalbe, s obzirom da (u skladu sa Zakonom o stambenim odnosima) on nije član domaćinstva, te da je on, osim toga, nosilac stanarskog prava na drugom stanu (slučaj Bojanic protiv FBH/BH, 14. oktobar 1997. godine, broj: 99/96).

4. Zlostavljanje i pravo na život

Specijalni izvjestaj broj 348/97, objavljen 10. aprila 1997. godine

Ovaj izvjestaj se odnosi na incident koji se dogodio 10. februara 1997. godine u Mostaru, prilikom kojeg je jedan Bosnjak ubijen, a 19 ih je ranjeno kada je policija bosanskih Hrvata otvorila vatru na grupu Muslimana koji su uoci Bajrama obilazili grobove svojih umrlih u zapadnom Mostaru. Izvjestaj se takođe tice istrage koje su uslijedile te odrzanog sudjenja.

Ombudsmen je ustanovila da neizvršenje propisne istrage o pucnjavi u Mostaru i neodrzavanje propisnog sudjenja nakon te istrage, kao i pucanje na povorku te cinjenica da je policija iz zapadnog Mostara pretukla ljudi u povorci, predstavlja kršenje clana 2. i 3. ECHR-a.

Ombudsmen je preporučila da nezavisni tim istražitelja kojeg će nadgledati IPTF započne nepristrasnu i energičnu krivicnu istragu. Po okončavanju pomenute istrage, sva lica za koja se utvrdi da su bila umiješana u incident trebaju biti optuzena i treba im se suditi za

prekrse je koji odgovaraju pocinjenim djelima. Sud treba osigurati garancije predvidjene clanom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Ministarstvo unutrasnjih poslova Kantona 7 je u aprilu 1998. godine zapocelo ponovnu istragu o pucnjavi. Prvobitne istrage lokalnih policijskih snaga i krivicno gonjenje koje je uslijedilo bili su neispravni i nisu rezultirali osudom pocinilaca. Ured za ljudska prava UNMIBH-a (zajedno sa IPTF-om) nadgledao je ponovnu istragu u svakoj fazi njenog planiranja i izvršenja. Ministarstvo unutrasnjih poslova je 23. juna dostavilo rezultate svoje istrage javnom tuziocu u zapadnom Mostaru, nakon vecih nesuglasica koje su bosnjacki clanovi istraznog tima i clanovi istraznog tima iz reda bosanskih Hrvata imali u pogledu sadrzaja svog izvjestaja. Na osnovu rezultata nove istrage, javni tuzilac u zapadnom Mostaru je zahtijevao da Kantonalni sud proveđe sudsку istragu po optuzbi za ugrozavanje sigurnosti ljudi i imovine. Nadlezni uredi za ljudska prava će nastaviti da pazljivo nadgledaju krivicni postupak.

5. Pravo na uzivanje posjeda i diskriminacija

Specijalan izvjestaj broj 2859/99 objavljen 26. maja 1999. godine

Ovaj Izvjestaj obradjuje pitanje uskladjenosti 50 postotnog smanjenja vojnih penzija, u okviru clana 139. federalnog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, sa ECHR i njenim Protokolima.

Ombudsmen je utvrdila da gorepomenuto smanjenje vojnih penzija bivsih pripadnika JNA predstavlja krsenje njihovih prava prema clanu 1. Prvog protokola Konvencije i diskriminaciju koja je u suprotnosti sa clanom 14.

Konvencije u vezi sa članom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen je preporučila da Vlada i Parlament Federacije, u skladu sa svojim odgovarajućim nadležnostima, u roku od dva mjeseca od dana prijema Izvjestaja proglase nevezecim 50 postotno smanjenje prezija bivših pripadnika JNA koje je nametnuto članom 139. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju FBiH, te da osiguraju pravicnu nadoknadu za period u kojem su ovi penzioneri bili diskriminirani i u kojemu su njihova imovinska prava bila prekršena, a u kojem im nije isplaćena kompenzacija putem certifikata.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Premijer je 19. jula 1999. godine odgovorio na preporuke OP-a, i iz njegovog pisma slijedi da ih Vlada Federacije neće ispostovati sve dok Dom za ljudska prava ne doneše konačnu i obavezujucu odluku. Nakon sastanka sa sekretarom Federalnog ministarstva za socijalnu politiku i direktorom Penzionog fonda Sarajevo, održanom u oktobru 1999. godine, OHR i Federalno ministarstvo trenutno rade na izmjeni i dopuni člana 139. gore pomenutog Zakona.

6. Neizvršavanje sudskih odluka

a. B.D. protiv FBH (24. mart 1999. godine, br. 746/97)

Ovaj slučaj se odnosi na propust dva rudarska preduzeća da ispostuju odluku koju je 9. decembra 1996. donio prvostepeni sud u Tuzli, te izvrsni nalog koji je 25. februara 1997. godine donio isti organ, kojim im je nalozeno da podnosiocu zalbe isplate nadokandu za stete prouzrokovane na njegovom zemljistu.

OP je ustanovila da inertnost nadležnih organa u

izvrsavanju sudske odluke predstavlja krsenje prava podnosioca zalbe na sud (cime su garancije iz clana 6. stav 1. izgubile svaki korisni efekat), kao i propust da se osigura pravo podnosioca zalbe na mirno uzivanje njegovog posjeda, koje je zagarantovano clanom 1. Prvog protokola Konvencije.

OP je dala preporuku da tuzena strana osigura izvrsenje odluke od 9. decembra 1996. godine u skladu sa relevantnim izvrsnim nalogom, i to u roku od 6 sedmica od prijema ovog izvjestaja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Slucaj je 6. septembra 1999. godine dostavljen OHR-u u cilju poduzimanja dalnjih mjera.

7. Napusteni stanovi

a. Buntic i ostali protiv FBH br. 47/96

Slucaj se odnosi na gubitak stanarskog prava podnositaca zalbe kao rezultat primjene clana 10. Zakona o napustenim stanovima, dodjele njihovim stanova trećim licima, podnosenja zahtjeva za vracanje podnositaca zalbe u posjed njihovih stanova prema novom Zakonu, te nedonosenja odluke u njihovim slucajevima od strane nadleznih upravnih organa.

OP je ustanovila krsenje clanova 8. i 1. Prvog protokola Konvencije.

OP je preporucila da tuzena strana poduzme sve neophodne mjere u cilju konkretne obrade zahtjeva podnositaca zalbe za povrat stana bez dalnjeg odlaganja, kako bi oni bili odobreni a odluke brzo izvrsene.

Poduzete mjere

Konacni izvjestaj je 11. oktobra 1999. godine dostavljen OHR-u u cilju poduzimanja dalnjih mjera.

Konacni neobjavljeni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- U slucaju B.M. protiv FBiH (izvjestaj je usvojen 9. februara 1999.), podnositac zalbe je zatrazio da mehanizacija, koju mu je oduzela općina Lukavac u periodu od oktobra 1992. do jula 1994. godine, a koja je zatim prebacena na "Aerodrom Visoko", bude vracena te da bude placena nadoknada za njenu upotrebu. Ombudsmen je utvrdila krsenje prava podnosioca zalbe prema članu 6. stav 1. i preporučila da tuzena strana bez dalnjih nepotrebnih odlaganja osigura provodjenje postupka u ovom predmetu. Odmah nakon toga Kantonalni sud u Sarajevu je okoncao postupak u ovom predmetu.
- U slucaju J.D. protiv FBiH (izvjestaj je usvojen 4. maja 1999.), u kojem nadležni organi vlasti nisu proveli odluku koja je donesena u korist podnositeljice zalbe niti je ponovo uveli u posjed stana, Ombudsmen je utvrdila krsenje člana 6. i 8. i člana 1. Prvog protokola Konvencije, te preporučila da Vlada FBiH osigura uvodjenje podnositeljica zalbe u posjed njenog stana. Podnositeljica zalbe je usla u posjed svoga stana u predviđenom vremenskom roku.

Specijalni objavljeni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- b. Izmjene i dopune federalnog Zakona o otkupu stanova usvojene su 3. aprila 1998. godine, i na taj nacin su iz oblasti na koju se Zakon

primjenjuje iskljuceni oni stanovi za koje se smatralo da je predmetno stanarsko pravo prestalo u skladu sa Zakonom o napustenim stanovima iskljucivo radi toga sto su nosioci stanarskog prava napustili stanove u toku rata u BiH (Specijalni izvjestaj broj 980/97, 21. novembar 1997. godine).

B. Republika Srpska

1. Duzina trajanja postupka (u imovinskim i neimovinskim slucajevima)

- a. **Sabic, Eger i Spahic protiv RS (2. juli 1998, 3. novembar 1998, 4. decembar 1998, broj 945/97, 320/97, 946/97)**

Podnosioci zalbi su, zajedno sa jos 4 osobama, uhapseni 4. septembra 1996. godine. U vrijeme hapsenja podnositaca zalbi zaplijenjena je njihova pokretna imovina. Prvostepeni sud u Sokocu je osudio podnosioce zalbe za kradju drvene gradje sa teritorije Republike Srpske, i presudom od 24. septembar 1996. godine ih osudio na zatvorsku kaznu u trajanju od godinu dana. Istom presudom je takođe odluceno da predmeti koji su koristeni u izvršenju kradje (kamion, kola za sijeno, 2 konja i konjska zaprega) trebaju biti zadrzani, sto predstavlja sigurnosnu mjeru. Podnosioci zalbe su 19. decembra 1996. godine uz kauciju pusteni iz zatvora u skladu sa odlukom donesenom od strane Suda u Sokocu. U toku perioda od godinu dana i osam mjeseci nisu poduzete nikakve mjere u cilju zakazivanja prvog ponovnog ročista. Prvo ročiste u okviru ponovljenog sudjenja zakazano je za 24. juni 1998. godine. ali nije bilo odrzano jer nisu dosle sve tuzene osobe. Na snazi je ostala mjeru oduzimanja imovine podnositaca zalbe. Sud je odgodio ročista zakazana za 9. juli 1998., 19.

avgust 1998. i 16. oktobar 1998. iz istih, gorepomenutih razloga.

Ombudsmen je utvrdila da Vlada nije dala uvjerljive razloge za opravdanje dugog perioda u kojem sudske organe vlasti nisu djelovali, te da je, prema tome, krivicni postupak prekoracio uslov "razumnog roka" sadrzan u clanu 6. Konvencije. Nadalje, Ombudsmen je utvrdila da daljnje zadrzavanje pokretne imovine podnositaca zalbe treba smatrati krsenjem clana 1. Protokola 1 Konvencije.

Ombudsmen je preporucila da tuzena strana osigura da organi vlasti provedu postupak u ovom predmetu bez nepotrebnih odlaganja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Nekoliko ročista je zakazano, ali ona nisu odrzana jer sudske pozivi nisu pravovremeno poslati svim optuzenim. Prema RS Zakonu o krivичnom postupku, ročiste se može odgoditi ako svi su-optuzeni (u ovom slučaju 4 druge osobe na koje se postupak odnosi, pored 3 podnosioca zalbe) nisu prisutni na sudjenju. Cini se da su-optuzeni nisu zainteresirani za postupak. Nadalje, svi optuzeni zive u Federaciji. Predstavnici OHR-a i Ureda OP-a su se 28. septembra 1998. godine na Sokocu sastali sa javnim tuziocem i sudijom koji vodi ovaj slučaj i predlozili da se postupak podijeli kako bi se ubrzalo konacno rjesavanje predmetnog slučaja. U ovom pogledu nije postignut sporazum, ali je dogovoren da predsjednik Suda treba biti uključen u rjesavanje tog pitanja. OHR je 14. oktobra 1999. godine uputio pismo predsjedniku prvostepenog suda u Sokocu, u kojem je preporuceno da se sudske postupak podijeli kako bi se osiguralo da se onima

koji odluce da se pojave na sudjenju pravicno sudi bez dalnjeg odlaganja.

b. R.I. protiv RS (29. septembar 1998., broj (B)102/96)

Podnositelj zahteva je nosilac stanarskog prava nad stanicom u Banja Luci. Podnositelj zahteva i njegova porodica su 19. septembra 1995. godine prisilno delozirani iz stanovanja od strane osobe koja od tada stana u stanu. Podnositelj zahteva je 8. marta 1996. godine pokrenuo parnični postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci i zatražio od Suda da ga vrati u posjed stanovanja. Podnositelj zahteva je 17. januara 1997. godine pozvao Sud da održi ročiste u ovom predmetu. Sud je zakazao ročiste za 30. juna 1997. godine, ali ga je sudija odgodio na neodređeno vrijeme. Nakon toga slučaj je prebacen na drugog sudiju koji je zakazao novo ročiste za 28. maj 1998. godine. Nakon saslušanja strana, sudija je prekinuo saslušanje na neodređeno vrijeme. Do dana objavljanja Izvještaja nisu zakazana dalja ročista u ovom predmetu.

Ombudsmen je smatrala da su nadležni organi vlasti odgovorni za odlaganje postupka. Ombudsmen je zbog toga utvrdila da je postupak u ovom predmetu prekoracio uslov "razumnog roka" iz clana 6. stav 1. Konvencije, te da je doslo do krsenja gorepomenute odredbe.

Ombudsmen je tuzenoj strani preporučila da u roku od sedam dana od dana prijema Izvještaja uputi primjerak Izvještaja prvostepenom sudu u Banja Luci u cilju osiguranja da će ročiste biti zakazano i da će se održati, i ukoliko bude potrebno održavanje daljih ročista ili postupka, da ista održi bez daljnih nepotrebnih odlaganja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

OHR je 17. avgusta 1999. godine uputio pismo predsjedniku prvostepenog suda u Banja Luci kako bi osigurao da ročista budu zakazana i odrzana. Opcinski sud je 23. avgusta odgovorio da su ročista bila zakazana u novembru 1998., te u martu i aprilu. Ova ročista su navodno odgodjena na zahtjev advokata tuzioca (do odluke koja će biti donesena u drugoj parnici u okviru predmeta podnosioca zalbe).

Ostali pojedinacni slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Dana 17. februara 1998. godine nadležni sud je donio odluku o predmetu podnosioca zalbe (rjesenje o otpustanju s posla je ponisteno) (slučaj Kelecevic protiv RS, 20. juna 1997. godine, br. (B)30/96).
- Dana 21. oktobra 1998. godine, podnositelj zalbe je vracen u predmetni stan na osnovu preporuke Ombudsmena za BiH (slučaj Juriskovic protiv RS, 9. april 1998. godine, br. (B)6/96)
- Dana 18. marta 1999. godine, podnositelj zalbe je vracen u stan zahvaljujući intervenciji UNHCR-a (slučaj S.A. protiv RS, 29. jula 1998. godine, br. (B)5/96)
- Dana 20. novembra 1998. godine, Vrhovni sud RS-a je donio odluku po posljednjoj zabi podnosioca (slučaj G.T. protiv R.S., 17. decembar 1998. godine, br. (B)38/96)
- Dana 20. aprila 1999. godine, prvostepeni sud je donio odluku u slučaju podnosioca zalbe (podnositelj zalbe je dobio slučaj). Međutim, tuzena strana (njena firma) ulozila je zalu kod Okružnog suda, i

ocekuje se postupak po toj zalbi. Prema tome, pracenje ovog slucaja moglo bi biti neophodno i ubuduce. (slucaj N.S. protiv RS, 18. decembar 1998. godine, br. (B) 404/98).

- Dana 10. maja 1999. godine, podnositelj tuzbe se licno pojavio i povukao tuzbu, posto je optuzeni iselio iz stana a on se vratio u stan sa svojom porodicom (slucaj M.R. protiv RS-a, 3. decembar 1998. godine, br. (B) 25/96).

2. Pravicno sudjenje i diskriminacija

Specijalni izvjestaj br. 2650/99, objavljen 18. januara 1999. godine (Zvornik 3)

Ovaj specijalni izvjestaj bavi se pitanjem pravicnosti krivicnog postupka protiv Nedzada Hasica, Ahme Harbasa i Behudina Husica (koje je Okrugli sud u Bijeljini osudio za ubistvo cetiri Srbina), pitanjem neovisnosti i nepristrasnosti gore pomenutog suda, te diskriminirajućeg postupka i osude trojice pomenutih optuzenika.

Ombudsmen za BiH je zaključila da krivicni postupak protiv optuzenih i njihova osuda od Okrugnog suda u Bijeljini predstavljaju krsenje clana 14. u vezi sa clanom 6. stav 3. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Ombudsmen za BiH je, izmedju ostalog, preporucila da Vrhovni sud razmotri postupak u svjetlu Ustava Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, Evropske konvencije o ljudskim pravima i svih drugih vazeci instrumenata za zaštitu ljudskih prava, te ukoliko je slucaj takav da zahtjeva ponovno sudjenje, da se ono odrzi na osnovu clana 373. stav 1. Zakona o krivicnom postupku, pred samim Vrhovnim sudom, jer ovaj sud pruza vise garancija neovisnosti i nepristrasnosti od sudova u Zvorniku i Bijeljini.

Ona je takođe preporučila da u daljem postupku u pogledu optuzenih Hasica, Harbasa i Husica, Vrhovni sud iskoristi pomoć neovisnih i nepristrasnih međunarodnih strucnjaka u polju Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Ovi bi strucnjaci naročito imali ovlasti da pruže savjete o postivanju Ustava BiH i Republike Srpske, Evropske konvencije i svih drugih vazecih instrumenata za zaštitu ljudskih prava.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Dana 26. aprila 1999. godine, Vrhovni sud Republike Srpske je donio odluku u predmetu. Dana 27. maja 1999. godine, OP je proslijedila svoj Izvjestaj OHR-u radi preduzimanja konkretnih mjera, posto je, po misljenju Ombudsmena, postivanje njene preporuke od strane Vrhovnog suda bilo samo djelimično (sudija Rosi} je bio uzdrzan, a Vrhovni sud je iskoristio pomoć traženog strucnjaka), dok je presuda Vrhovnog suda ignorisala preporuke, bez obzira sto je slučaj bio vracen na prvostepeni sud radi ponovnog sudjenja. Postoji mogućnost da trojica podnositelja zalbe budu pustena u skladu sa odredbama Zakona Republike Srpske o pomilovanju.

3. Neprovodenje delozacija (povrat stanova)

N. K. protiv RS (2. decembar 1998. godine, br. (B)88/96)

Podnositelj zalbe je nosilac stanarskog prava na stan u kojem je zivio sa porodicom od 1985. godine. Vlasnik stana je fabrika "Cajavec" iz Banja Luke. Podnositelj zalbe je 1992. godine zaključio ugovor o zamjeni nepokretne imovine. Odjel za imovinsko-pravna pitanja Opštine Banja Luka ("Odjel") je na zahtjev vlasnika delozirao podnositelja zalbe i njegovu suprugu u junu 1994. godine. Stoga je podnositelj zalbe pokrenuo upravni postupak da bi povratio svoje stanarsko pravo i posjed

stana, i 26. maja 1995. godine je donesena odluka u njegovu korist, koja je postala konacna 28. decembra 1995. godine. Uprkos zahtjeva podnosioca zalbe, opcina jos nije provela pomenutu odluku.

Ombudsmen za BiH je zaključila da propust nadležnih organa da provedu predmetnu odluku koju je podnositelj dobio u svoju korist predstavlja krsenje clana 6. stav 1. Konvencije, obzirom da su zbog takvog propusta nadležnih organa garancije iz clana 6., koje je podnositelj koristio tokom sudske faze postupka, izgubile svoju svrhu. Posto nadležni organi nisu preduzeli neophodne mjere u cilju zastite podnosioca od nezakonitog uplitanja osobe koja je zaposjela njegov stan, Ombudsman za BiH je smatrala da tuzena strana nije ispostovala obavezu da osigura efikasno postivanje doma podnosioca zalbe. Slicno tome, ona je zaključila da inertnost lokalnih nadležnih organa u izvršavanju upravnog rjesenja takodje predstavlja propust tuzene strane da osigura njegovo pravo na mirno uzivanje imovine kao sto je to zagarantovano clanom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen za BiH je izdala preporuku da tuzena strana osigura da se podnositelj zalbe vrati u svoj stan u roku od cetiri sedmice nakon primitka izvjestaja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Dana 17. avgusta 1999. godine, OHR je uputio pismo sefu opštinskog odjela za stambeno-pravna pitanja i predsjedniku Izvrsnog odbora u Banja Luci da bi osigurao provedbu upravnog rjesenja o povratku podnosioca zalbe u svoj stan, ali bez odgovora. Do sada nije dobijen nikakav odgovor.

Ostali pojedinacni slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Dana 5. maja 1999. godine, podnositeljica zalbe je vracena u svoj stan (slučaj Satric protiv RS, 22. januar 1999. br. (B)7/96).

4. Protivzakonite delozacije ili prijetnje delozacijom

Gajic, Dukic, Ukmar, Grozdanic, Tesanovic i ostali, Vidovic i ostali, Cvrlic protiv RS (br. (B)124/96, (B)135/97, (B)146/97, (B)52/96, (B)57/96, (B)9/96, (B)78/96).

Podnosioci zalbi su sa porodicama zivjeli u predmetnim kućama na osnovu ugovora o koristenju kuća u privatnom vlasništvu, ili su ih vlasnici ovlastili da zive u njihovim kućama u Republici Srbkoj nakon aprila 1992. godine. U skladu sa članovima 49. i 53. Zakona, svi predmetni ugovori i pismena ovlastenja smatrani su nistavnim. Podnosioci zalbi su se stoga smatrali nezakonitim korisnicima imovine, i primjenom člana 2. Zakona predmetni stanovi odnosno kuće su se smatrali napuštenim. U skladu s tim, prema članu 10. Zakona, Komisija za smještaj izbjeglica i upravljanje napuštenom imovinom je nalozila da se podnosioci zalbi deloziraju. U svim ovim slučajevima, Ombudsmen za BiH je odobrila zahtjev podnositelja zalbe za privremenim mjerama.

Ombudsmen za BiH je zaključila da primjena članova 49. i 53. Zakona sprecava ostvarivanje prava podnositelja zalbe prema članu 8. Konvencije i članu 1. Prvog protokola Konvencije, te da takvo sprecavanje nije bilo "neophodno" i nije se moglo smatrati intervencijom koja je odgovarala "hitnim socijalnim potrebama", niti je odrazavalo pravincu izbalansiranost konkurentnih interesa.

Ombudsmen za BiH je preporučila tuzenoj strani da prestane primjenjivati članove 10., 49. i 53. Zakona u njihovoj sadasnjoj formi, te da preduzme odgovarajuće korake da se ovi članovi stave van snage. Ona je dalje preporučila da nadležni organi priznaju pravo

podnositaca zalbe da koriste predmetnu imovinu na osnovu odgovarajuceg ugovora/ovlastenja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Dana 19. decembra 1998. godine prestao se primjenjivati Zakon o napustenoj imovini, tako da je doslo do postivanja opce mjere koju je preporucila OP. Medjutim, Vlada nije izdala zvanicni nalog niti uputstvo mjesnim odjeljenjima Ministarstva za izbjeglice Republike Srpske da svi postupci koji su pokrenuti u skladu sa starim Zakonom o napustenoj imovini trebaju biti obustavljeni, te da se trebaju priznati predmetni ugovori/ovlastenja podnositaca zalbe da bi se sprijecale buduce prijetnje delozacijom gore pomenutim podnosiocima.

c) Lulic protiv RS (4. septembar 1998. br. 1119/97)

Podnositac zalbe je zaključio privremeni ugovor o koristenju stana lociranog u Srbinju. Dana 4. decembra 1997. godine, Komisija za smjestaj izbjeglica i upravljanje napustenom imovinom (u daljem tekstu "Komisija") je donijela odluku kojom je podnositac zalbe proglašen nezakonitom korisnikom i nalozeno mu je da oslobodi stan u roku od 3 dana. Dana 19. februara 1998. godine Ombudsman za BiH je odlucila da u skladu sa Pravilom 16. Poslovnika zahtijeva od tuzene Vlade da ne delozira podnosioca zalbe iz predmetnog stana dok ona detaljnije ne prouci zalbu. Podnositac je ostao u stanu.

Ombudsmen za BiH je smatrala da, obzirom da nije utvrđena pravna osnova za rjesenje o delozaciji, prijetnja delozacijom podnosioca zalbe iz stana predstavlja neopravданo sprecavanje ostvarivanja njegovog prava na postivanje "doma". Sto se tice clana 1. Prvog protokola, Ombudsmen za BiH je zaključila da je doslo do sprecavanja ostvarivanja prava podnosioca zalbe na mirno uzivanje imovine i da ovo sprecavanje nije

ostvarilo pravicnu izbalansiranost interesa zajednice i interesa podnosioca zalbe.

Ombudsman je preporucila da tuzena strana osigura da se rjesenje o delozaciji od 4. decembra 1997. godine, kojim se podnositac zalbe proglašava nezakonitom korisnikom, ne provede i da podnositac zalbe nastavi koristiti stan u skladu sa ugovorom o koristenju koji je zaključio sa vlasnikom stana, dok se, i ukoliko se, pomenuti ugovor ne raskine u skladu sa vazecim zakonskim odredbama.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Prema tvrdjenju njegovog advokata, podnositac zalbe je još u stanu. OP nije nikada primila nikakva pismena uvjeravanja da se neće provesti rjesenje o delozaciji od 4. decembra 1997. godine kojim se podnositac zalbe proglašava nezakonitom korisnikom, te da će podnositac zalbe i dalje koristiti stan u skladu sa ugovorom o koristenju koji je zaključio sa vlasnikom stana.

5. Slučaj nestanka

Berbic-Demirovic protiv RS (30. septembar 1998. godine, br. 7/96)

Prvi podnositac zalbe je majka drugog podnosioca zalbe (kćerke), a treci podnositac zalbe je ozenjen drugim podnosiocem zalbe. Zadnje mjesto boravka prva dva podnosioca zalbe je bilo u Banjaluci. Oni su nestale osobe. Treci podnositac zalbe je predstavljaо prva dva podnosioca zalbe u postupku pred Ombudsmenom za BiH, i Ombudsmen za BiH, djelujući ex officio, ga je takođe smatrala podnosiocem zalbe koji zastupa samog sebe. Slučaj se tice navodne otmice prva dva podnosioca zalbe u avgustu 1995. godine i njihovo pritvaranje od strane policije Republike Srpske.

Ombudsmen za BiH je konstatirala da treci podnositac zalbe nije bio u mogućnosti prezentirati bilo kakve

konkretnе информације или доказе (ака ни доказе на основу индикација) у смислу поткријепљивана својих најава да су прва два подносиоца захтеве затворене након 14. децембра 1995. године или у било ком периоду након њихове отмиче. Али Омбудсмен за БиХ је такодје разматрала изостанак истраже о отмици првог и другог подносиоца захтева у смислу права трећег подносиоца захтева према члану 3. Конвенције. Трећи подносилац захтева је остао у стању крајње сумње и забринутости. Његова патња и бол су повећани застрашивanjima и узнемирavanjima којима је подносилац захтева подвргнут због своје упорности у покусајима да сазна нешто о судбини своје супруге и пунице. Омбудсмен за БиХ није била у могућности да нађе било какво прихватљиво оправданje за потпуnu неактивност надлеznih органа u vezi sa tako ozbiljnom zahtvom i uz postojanje tako detaljnih најава. Ни тужена Влада није пружила било kakav protuargument. Shodno tome, Ombudsmen за BiH je smatrala da je трећи подносилац захтева жртва нехуманог i ponizavajuceg tretmana.

OP је препоручила да тужена страна осигура да надлеžni органи отпочну и спроведу детаљну истрагу о нестanku супруге и пунице трећег подносиоца захтева на основу детаљних информација које је предочио трећи подносилац захтева.

Mjere poduzete u cilju postivanja

RS nema никакве информације у овом случају. Полиција RS-a ce, uz nadgledanje od strane IPTF-a, vjerovatno uskoro отпочeti истрагу, nakon одредjenih корака које у овом pogledu poduzme UNMIBH.

6. Vracanje u posjed imovine

Halebic protiv RS (27. maj 1999. godine, br. 23/96)

Овај случај се односи на отудженje опреме подносиоца

zalbe iz njegove stolarske radionice na Ilidzi, po nalogu srpskih vlasti u periodu reintegracije Ilidze u Federaciju Bosne i Hercegovine. Podnositelj zalbe tvrdi da njegovi kontakti sa nekoliko advokata iz RS, cija je svrha bila pokretanje postupka u cilju vraćanja njegove imovine, nisu bili uspjesni. Receno mu je da ne može pokrenuti bilo kakav sudski postupak u RS-u jer nije državljanin tog entiteta.

OP je ustanovila je otudjenje predmetne imovine, uz propust nadležnih organa da na tu de facto konfiskaciju primjene zakonske odredbe, predstavlja kršenje prava podnosioca zalbe prema članu 1. Prvog protokola Konvencije.

OP je preporučila tuzenoj strani da osigura provođenje temeljite istrage s ciljem rasvjetljavanja okolnosti pod kojima je otudjena imovina podnosioca zalbe, te mesta gdje se ona poslije toga nalazila, kao i da, ovisno o rezultatu istrage, podnosiocu zalbe vrati predmetnu opremu ili da mu umjesto toga isplati pravicnu nadoknadu.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Slučaj je 7. septembra 1999. godine proslijedjen OHR-u radi poduzimanja dalnjih mjera.

7. Pravo na uzivanje posjeda i diskriminacija

Specijalni izvjestaj br. (B) 655/98 objavljen 27. maja 1999. godine

Ovaj Izvjestaj se bavi uskladjenoscu prakse preuzimanja zemljišta koje su ranije koristili pripadnici manjina u opštinama u RS-u: Modrica, Derventa i Novi Grad, a koja je uslijedila nakon izmjena lokalnih urbanistickih planova, sa ECHR-om i njenim Protokolima.

Ombudsmen za BiH je ustanovila da gore navedena praksa

predstavlja krsenje clana 1. Prvog protokola Konvencije i diskriminacijski tretman suprotan clanu 14. Konvencije, u vezi sa clanom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen za BiH je preporucila Vladi RS i zvanicnicima pomenutim u Izvjestaju da osiguraju da sve izmjene urbanistickih planova u opstinama Modrica, Derventa i Novi Grad budu stavljene van snage sa danom prijema Izvjestaja. Nadalje, oni treba da se suzdrze od bilo kakvih aktivnosti u tom smislu ubuduce; da omoguce ranijim korisnicima predmetnog zemljista da imaju prioritet pri dodjeli ili bilo kakvom drugom raspolaganju zemljistem spomenutim u ovom Izvjestaju; da informiraju Ombudsmena za BiH o mjerama preduzetim u vezi sa ispunjavanjem gore navedenih preporuka u roku od 4 sedmice od prijema ovog Izvjestaja. Ombudsmen za BiH je dodatno preporucila da Vlada RS obustavi sve aktivnosti na svojoj teritoriji koje se tisu preuzimanja zemljista koje su ranije koristili ili posjedovali pripadnici manjina u RS do konacne implementacije Aneksa 7. Daytonskog mirovnog sporazuma.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Prema informacijama Ureda Ombudsmena za BiH u Banjaluci, doslo je do pozitivnog razvoja dogadjaja u ovom slucaju, koji ipak zahtijeva i dalje pracenje. Izvjestaj nije proslijedjen OHR-u radi dalnjih aktivnosti u cilju postivanja.

Ostali slucajevi u kojima je doslo do postivanja

- Podnositelj zalbe je pusten iz zatvora 24. oktobra 1997. godine (slucaj Memovic protiv RS, 20. oktobar 1997. godine, br. 431/97).
- Prvo ponovno ročiste u slucaju zakazano je za 15. maj 1998. godine, nakon cega je donesena odluka o

nastavku pritvora podnosioca zalbe (slučaj Marjanović protiv RS, 9. aprila 1998. godine, br. 310/97).

Konacni neobjavljeni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- U slučaju V.B. protiv RS (Izvjestaj usvojen 31. avgusta 1998. godine), koji se tice duzine građanske parnice koju je pokrenuo podnosioc zalbe protiv svog otpustanja sa posla, Ombudsmen za BiH je preporučila da prvo ročiste bude zakazano i postupak proveden bez daljnjih nepotrebnih odlaganja. Rocista u slučaju podnosioca zalbe su održana u septembru, novembru i decembru 1998. godine, te u februaru 1999. godine. Sud je 23. februara 1999. godine donio odluku u korist podnosioca zalbe.
- U slučajevima Mulabdić i Adžić protiv RS (Izvjestaji usvojeni 15. oktobra 1998. godine), koji se tice duzine trajanja postupka i nevracanja podnositelja zalbi u posjed njihovih stanova, Ombudsmen za BiH je preporučila da se sadašnji korisnici deloziraju, a da se podnosiocima zalbi omogući da se vrate na svoju imovinu. Vlada je u potpunosti ispostovala preporuke Ombudsmena u predvidjenom roku.
- U slučaju A.B. protiv RS (Izvjestaj usvojen 4. marta 1999. godine), koji se tice propusta prvostepenog suda u Banjaluci da sproveđe odluku donesenu u korist podnosioca zalbe 28. avgusta 1997. godine, Ombudsmen za BiH je preporučila da tučna strana osigura da podnositelj zalbe bude vraćen u svoju kuću u Banjaluci. Podnositelj zalbe je zaista vraćen 14. maja 1999. godine.
- U slučaju D.J. protiv RS (Izvjestaj usvojen 12. aprila 1999. godine), koji se tice duzine trajanja građanske parnice pred Vrhovnim sudom RS po zalbi podnosioca u vezi sa njegovim otpustanjem sa

posla, Ombudsmen za BiH je preporucila da tuzena strana osigura da sud donese odluku po zalbi podnosioca bez daljnjih nepotrebnih odlaganja. Vrhovni sud RS je u junu 1999. godine donio odluku u vezi sa slucajem podnosioca zalbe.

- U slucaju D.Z. i 3 ostalih protiv RS (Izvjestaj usvojen 3. maja 1999. godine), koji se tice neuspjesnih nastojanja podnosilaca zalbe da pokrenu krivicni postupak protiv osam lokalnih policajaca koji su ih zlostavljali i nanijeli im ozljede tokom ispitivanja u lokalnoj policijskoj stanici, Ombudsmen za BiH je preporucila da u roku od 4 sedmice od prijema tog Izvjestaja nadlezno Javno tuzilastvo preduzme neophodne korake u cilju istrage nad ovim policajcima na osnovu krivичnih prijava koje su podnosioci zalbe podnijeli Javnom tuzilastvu. Vlada je u potpunosti ispostovala preporuke Ombudsmena za BiH u predvidjenom roku.
- U slucaju Z.S. protiv RS (Izvjestaj usvojen 13. jula 1999. godine), koji se tice nastojanja podnosioca zalbe (koji je u decembru 1996. godine podnio zalbu Vrhovnom суду RS sa stanovista zakona) da se utvrde njegova imovinska prava nad zemljisnom parcelom koja se nalazi u selu Hrvacani blizu Prnjavora, s obzirom na cinjenicu da je ta parcela nacionalizirana 1946. godine, Ombudsmen za BiH je preporucila da tuzena strana osigura da Sud ispita zalbu podnosioca bez daljnje odlaganja. Vrhovni sud RS je odluku u slucaju ovog podnosioca zalbe donio u predvidjenom roku (2. avgust 1999. godine).

Specijalni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- Ustavni sud RS je 26. februara 1998. godine progglasio neustavnim članove 4, 5, 11. i 13. Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisma od 8. jula 1996. godine (br. 02-810/96) i njihova primjena prestaje sa datumom kada je donesena

presuda Ustavnog suda, tj. sa 13. martom 1998. godine (Specijalni izvjestaj br. 345/97, 2. april 1997. godine).

- Nakon upoznavanja sa gosp. Pasicem (direktorom firme "Kozaraprevoz" u Novom Gradu, RS) oktobra 1998. godine i nakon uvida u njegovu dokumentaciju, OP je odlucila da je doslo do postivanja njenih preporuka (Specijalni izvjestaj br. 392/97, 6. maj 1997. godine).
- Cak iako sve osobe nisu ponovo usle u posjed, nijedan od podnositaca zalbe, prema OP, nema stvarnih problema sa nedostatkom smjestaja (Specijalni izvjestaj br. 391/97, 12. maj 1997. godine).
- Podnosioci zalbe su primili kopije presuda u roku od sedam dana, tako da su bili u mogucnosti da podnesu zalbu protiv odluke prvostepenog suda u Zvorniku donesene 24. aprila 1997. godine (Specijalni izvjestaj br. 449/97, 3. juni 1997. godine).
- Okrugni sud u Bijeljini je u januaru 1998. godine prihvatio zalbu koju su podnijeli 3 podnosioca zalbe koji su se nalazili u zatvoru, i donio odluku da se presuda Opcinskog suda u Zvorniku od 24. aprila 1997. godine ukida te da se slucaj vraca prvostepenom sudu (Okrugni sud Bijeljina) na ponovno sudjenje. Sudjenje je nekoliko puta ponovo zakazivano i odgadjano, i potom nastavljeno 19. maja 1998. godine (Specijalni izvjestaj br. 486/97, 19. juni 1997. godine).
- U svojoj presudi od 10. novembra 1997. godine, Vrhovni sud RS (Kz-17/97) je direktno primijenio ECHR i preinacio smrtnu presudu u slucaju ovog podnosioca zalbe u kaznu od 20 godina zatvora. Smrtna kazna je ukinuta prema novom nacrtu Krivicnog zakonika (Specijalni izvjestaj br. 556/97, 18. juli 1997. godine).

- Zakon o otkupu stanova je izmjenjen i dopunjeno 4.aprila 1998. godine kako bi se iz njegovog opsega primjene isključili oni stanovi za koje se smatra da je stanarsko pravo nad njima prestalo (bilo prema članu 10. Zakona o napuštenim stanovima ili prema članu 47. Zakona o stambenim poslovima nakon 6. aprila 1992. godine) jedino iz razloga što su relevantni nosioci stanarskog prava svoje stanove napustili zbog rata u BiH (Specijalni izvjestaj br. 980/97, 21. novembar 1997. godine).

Specijalni (neobjavljeni) izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- Postivanje je postignuto u slučaju zastite poljoprivrednog zemljista od konfiskacije izvršene s namjerom diskriminacije u jednom dijelu RS-a. Ombudsmen za BiH je preporučila da praksa samovoljnog oduzimanja zemljista od privatnih lica u selima u tom regionu prestane od dana prijema ovog Specijalnog izvjestaja i da se ubude od takve prakse suzdrže. Ona je takođe preporučila da se zakoniti vlasnici vrate u posjed oduzete zemlje u roku od 14 dana od dana prijema ovog Specijalnog izvjestaja. Ombudsmen za BiH je 28. avgusta 1998. godine primila pismo od adresanata u kojem se objasnjavaju aktivnosti preuzete kako bi se ispravila situacija na koju je skrenuta paznja u Specijalnom izvjestaju. Ombudsmen za BiH je bila zadovoljna odgovorom nadležnih organa (Specijalni izvjestaj usvojen 16. jula 1998. godine).

C. Država Bosna i Hercegovina i Brcko

Specijalni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- Operativne odredbe odluke opštine Brcko (kojom se privremeno suspendiraju svi kontakti između

predstavnika Opste bolnice Brcko i pripadnika IFOR-a ili doktora iz Muslimansko-hrvatske Federacije i kojom se zabranjuju svi prijemi i lijecenja pacijenata iz Muslimansko-hrvatske Federacije) ponistene su 26. decembra 1996. godine (Specijalni izvjestaj u vezi sa diskriminacijom u oblasti prava na zdravstvenu zastitu i rad, 12. decembar 1996. godine).

- Postanske i/ili telekomunikacione usluge izmedju FBiH i RS uspostavljene su u toku 1997. godine (Specijalni izvjestaj br. 342/97, 28. februar 1997. godine).

1. SL SFRJ, br. 84/90, koji je stupio na snagu 6. januara 1991. godine
2. SL SRBiH, br. 4/92
3. SL RBiH br. 6/92, takodje pogledati SL RBiH br. 6/93 i SL RBiH br. 33/94.
4. SL RBiH 18/94.
5. SL RBiH 5/95.
6. SL RBiH 50/95 i SL RBiH 2/96.
7. M.P. protiv FBiH (24. mart 1998.), Levi i 56 ostalih protiv FBiH/BiH (19. maj 1998.), Petkovic i 28 ostalih protiv FBiH/BiH (16. juli 1998.), Birg protiv FBiH/BiH (30. juli 1998.), Maric i 23 ostala protiv FBiH/BiH (4. septembar 1998.), Vukmirovi} i 17 ostalih protiv FBiH/BiH (18. decembar 1998.), M.M. i 18 ostalih protiv FBiH/BiH (18. decembar 1998.), Stojakovic i 26 ostalih (18. decembar 1998.), Eror i 9 ostalih (18. decembar 1998.). Od ovih slucajeva jedino se M.P., Birg i Petkovic i 29 ostalih odnose na povrat (odnosno neizvrsenje delozacije) otkupljenih stanova. Preostali slucajevi odnose se samo na uknjizbu ugovora o otkupu, buduci da podnosioci zalbi zive u svojim stanovima. Na kraju, postoji jos jedna grupa slucajeva JNA u kojima je Ombudsmen donio konacnu odluku, ali su isti jos uvijek povjerljivi.
8. 31 slucaj: 27 podnositaca zalbi su drzavljeni BiH, 3 su

drzavljeni SRJ a 1 je Makedonac. Podnosioci zalbi su: M.P., br. 84/96; Petkovic, br. 31/96; Zobenica, br. 39/96; V.V. br. 46/96; Terzic, br. 55/96; Kentara, br. 108/96; Sarenac, br. 138/96; Vujic, br. 141/96; Tvrtkovic, br. 153/96; Kovacevic, br. 155/96; Vujovic br. 162/96; Budimir, br. 164/96; Lj.C. 165/96; Kasalica, br. 187/96; Dakovic, br. 216/96; Drazetic br. 223/96; Andelic br. 236/96; Z.O. br. 248/97; J.R. br. 237/96; Juzbasic br. 258/97; Opacic br. 315/97; Lj.J. br. 339/97; A. i J. Vegar, br. 357/97; Kahvedzic br. 371/97; **S.N. i M.N.** br. 396/97; D.K. br. 400/97; Stankovic br. 408/97; D.D. br. 418/97; Janis br. 443/97; Pantelic br. 459/97.

Prema najnovijim informacijama koje imamo, samo je jedan podnositac zalbe, Kahvedzic, vracen (prosle godine) u svoj stan (podnositac zalbe se trenutno nalazi u Americi i izdaje stan pod zakup). Sto se tice ostalih, ili je bilo nemoguce stupiti u kontakt s njima ili nam je poznato da su podnijeli zahtjev za povrat prema novom Zakonu, ali odluka u njihovim predmetima jos uvijek nije donijeta.

9. Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (Sluzbene novine Federacije, br. 27/97), stupio je na snagu 6. decembra 1997. godine.
10. Zakon o prestanku primjene Zakona o napustenim stanovima, 4. april 1998. godine.
11. U slucaju Grbavac i 26 ostalih slucajeva JNA (15. januar 1999. – 97/81 i ostali), Dom je istakao da se zakonima iz 1998. godine “ne mogu retroaktivno obnoviti originalni kupoprodajni ugovori podnositaca zalbi, to jeste od datuma kada su predmetni ugovori zaključeni. U skladu s tim, ovi zakoni ne mogu imati nikakav utjecaj na ishod sadasnjih slucajeva.” U slucaju Maric i ostali protiv BiH i FBiH (10. mart 1999. – 98/126 i ostali), Dom je utvrdio da “novi zakoni koji su doneseni nakon slucaja **Medan i ostali...** nije promijenio sadasnju situaciju podnositaca zalbi. Isto vazi i za Ostojica i

ostale protiv FBiH i BiH (15. januar 1999.-97/82 i ostali)."

12. Takodje pogledati konacne odluke u slucajevima Stojakovic i ostali (br. 501/97), M.M. i ostali (br. 505/97), Eror i ostali (br. 521/97), koje su donesene 18. decembra 1998. godine. Osim toga, pogledati iste zakljucke u odredjenom broju slucajeva novijeg datuma koji jos nisu dati u javnost, a u kojima Ombudsmen za BiH cak ne smatra da je potrebno pregledati zalbe podnositaca, prema clanu 6. i 13. Konvencije.

OHR Human Rights/Rule of Law Department